

Prilog za inspiraciju:

Budućnost kakvu želimo

Konsultacije sa mladima o održivom razvoju

Uvod

Tokom aprila i maja 2012. UNICEF Novi Zeland, uz podršku Nacionalne komisije UNESCO-a za Novi Zeland sproveo je konsultacije sa mladim ljudima (14-25 godina) širom zemlje i putem interneta, kako bi se mladima pružila prilika da kažu svoje mišljenje o sedam ključnih tema, prije Konferencije Ujedinjenih nacija o održivom razvoju (poznata pod nazivom Rio+20).

Konferencija Rio+20 održana je od 20- 22. juna 2012. u Rio de Žaneiru, dvadeset godina poslije prve Konferencije Ujedinjenih nacija o životnoj sredini i razvoju (Johanesburg). Konferencija je bila prilika da se ocijeni koliko napredak je ostvaren na lokalnom, regionalnom i međunarodnom nivou, kada se radi o stvaranju bezbjednog, održivog i zdravog svijeta za sve ljude.

„Prioriteti mladih ljudi treba da budu istaknuti u našim zgradama, a ne samo na ulicama i trgovima. Ti prioriteti treba da budu prisutni i na našim sastancima, ne samo na internetu. Mladi ljudi treba da budu naši partneri u oblikovanu društva u kome žive, ili će, u protivnom, biti isključeni i prepušteni frustraciji i očajanju“.

Ban Ki-Mun, generalni sekretar Ujedinjenih nacija

Održivi razvoj može se definisati kao „razvoj koji ispunjava potrebe sadašnjih generacija, i pri tome ne ugrožava mogućnost budućih generacija da i one ostvare svoje potrebe“.

Djeca i mladi ljudi su sastavni dio procesa odgovornog korišćenja resursa, tj. prirodnih i drugih sredstava kojima raspolažemo. **Održivi razvoj se ne odnosi samo na životnu sredinu.** Ovaj složeni pojam takođe obuhvata poboljšanje obrazovanja ljudi, njihovog zdravlja, načina ishrane, mogućnosti korišćenja vode, zapošljavanje i jednakost, vodeći u isto vrijeme računa o zaštiti voda, rijeka i okeana, biodiverziteta (raznovernost biljnog i životinjskog svijeta), šuma, kvaliteta vazduha, itd.

Sastavni dio održivog razvoja je i da se čuje glas

(mišljenje) djece i mladih ljudi. Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima djeteta koja je donesena 1989. podstiče prava djece da učestvuju i da izraze svoje mišljenje o stvarima koje su im važne i koje na njih utiču. Mladi ljudi će jednog dana preuzeti na sebe brigu o svijetu i zbog toga je važno da se što ranije uključe kad se donose odluke.

MIŠLJENJA KOJA SU MLADI LJUDI ISKAZALI O SEDAM KLJUČNIH TEMA KONFERENCIJE RIO+20

Mladi koji su učestvovali u konsultacijama „**Budućnosti kakvu želimo**“ dali su veliki broj ideja i iznijeli različita mišljenja o sedam ključnih tema Konferencije Rio+20. Ovaj izvještaj predstavlja sažetak njihovih mišljenja, stvari za koje misle da su važne i aktivnosti koje bi trebalo preduzeti da bismo izgradili budućnost u kakvoj želimo da živimo.

Rezultati konsultacija sa mladima o održivom razvoju

Budućnost kakvu želimo:

- čisti i održivi gradovi
- hrana
- čiste rijeke i okeani
- zdrava životna sredina
- jednakost
- privreda

Ako se ništa ne promijeni, kakva budućnost očekuje mlade?

- zagađenost
- nestajanje biodiverziteta (raznovrsnosti biljnog i životinjskog svijeta)
- siromaštvo i nejednakost
- klimatske promjene
- sve teži pristup dovoljnim količinama zdrave hrane
- nezaposlenost

Sedam ključnih tema obuhvataju: **vodu, hranu i održivu poljoprivredu, energiju, „zelene poslove“, „mora i okeane, prirodne katastrofe i održive gradove.**

Voda

Mladi ljudi su istakli dva ključna problema kada se radi o vodi, vodenim tokovima i površinama. Jedan od njih je zagađenje vode otpadnim vodama i bacanjem smeća direktno u potoke, rijeke, jezera, mora. Drugi je prevelika/neekonomična upotreba vode u domaćinstvima i poljoprivredi (npr. navodnjavanje).

Mladi su predložili sljedeće:

- povećanje razgovora sa lokalnim stanovništvom** o problemima korišćenja vode i izrada planova za ekonomično korišćenja vode
- povećanje regionalne saradnje** – pošto vode ne poznaju granice lokalne i regionalne vlasti treba da sarađuju da bi se očuvala čistoća vode
- konkretne akcije za smanjenje korišćenja vode** – uvođenje uređaja za mjerenje upotrebe vode u domaćinstvima i privredi
- poboljšanje obrazovanja i povećanje svijesti o korišćenju vode** i vodenim ciklusima i važnosti očuvanja čistoće vodenih puteva
- recikliranje i čišćenje vode** i vodenih tokova – podsticanje upotrebe tehničke vode (voda koja

nije za piće), prečišćavanje vode prije njenog ispuštanja u vodene tokove i smanjenje zagađenja vode usljed poljoprivredne i industrijske aktivnosti

Hrana i održiva poljoprivreda

Pored vode, hrana i dovoljne količine hrane je neophodna za zdrav život ljudi. Mladi su istakli da nije dovoljno razvijena svijest o načinima proizvodnje hrane, s obzorom da sve više ljudi živi u gradovima i da se gubi se tradicionalno lokalno znanje o poljoprivrednoj proizvodnji (kako da se uzgajaju voće i povrće, proizvodi određena vrsta hrane, itd.).

Mladi su predložili sljedeće:

- povećanje svjesnosti o proizvodnji hrane** i načinima proizvodnje kroz obrazovanje u školama i lokalnoj zajednici
- podsticanje ljudi ka kupuju sezonske proizvode** i domaću hranu koja se proizvodi u okruženje
- smanjenje bacanja hrane** –s obzirom na činjenicu da se u mnogim zemljama baca velika količina hrane
- uvođenje strožih propisa za uvoz hrane**- naročito iz zemalja koje u proizvodnji koriste hemikalije
- uvođenje strožih standarda za označavanje proizvoda** – ljudi treba da znaju šta se nalazi u hrani koju kupuju i odakle ona dolazi, i na taj način mogu ispravno procijeniti šta da kupe
- podsticanje „poštene proizvodnje, a ne jeftine proizvodnje“** – važno je da ljudi u svim djelovima svijeta budu pošteno plaćeno za svoj rad
- uvođenje oznaka o održivoj proizvodnji hrane** – na osnovu kojih potrošači mogu lako utvrditi koje firme koriste održive načine proizvodnje hrane
- **bolje obilježavanje pakovanja** koja se mogu

reciklirati i smanjenje pakovanja koja se ne mogu reciklirati

Energija

Mladi su prepoznali potrebu da se energija proizvodi iz obnovljivih izvora.

Mladi su predložili sljedeće:

- Poboljšanje gradskog javnog saobraćaja** – on treba da bude javno dobro i treba da se poboljša kako bi bio pogodniji i jeftiniji za korisnike, npr. uvođenje traka za autobuse, čime bi se gradski saobraćaj odvijao brže i efikasnije
- poboljšanje energetske efikasnosti** (ušteda energije) **u domaćinstvima** – energetska efikasnost omogućava da domovi budu topliji, suvlji, zdraviji i prijatniji za korisnike
- objavljivanje informacije koje izvore energije koriste elektropreduzeća** – na taj način građani/ke mogu izabrati snabdjevače električne energije koji koriste obnovljive izvore (ovo kod nas još uvijek nije moguće, ali u mnogim zemljama jeste)

„Zeleni poslovi“

Mladi su istakli visoku stopu nezaposlenosti mladih ljudi kao problem u cijelom svijetu. Veoma je važno da mladi ljudi, kad završe školu, imaju mogućnost da se zaposle i na taj način doprinesu društvu i stvore siguran, srećan i stabilan život za sebe, svoje porodice i zajednicu. Pojam „zeleni poslovi“ je teško definisati, ali mogo bi se reći da su to svi poslovi, ili djelovi neko posla, koji doprinosi očuvanju životne sredine. To mogu biti i poslovi koji doprinose zdravlju i opštem dobru svih ljudi u društvu. Obično se „zeleni poslovi“ povezuju za obnovljivom energijom, ali to shvatanje treba proširiti i primijeniti ga i na ostale grane privrede.

Mladi su zaključili da su potrebna istraživanja, obrazovanje i širenja informacija kako bi potrošači, firme i države postali svesni šta je to „zelena proizvodnja“ i kako se ona može ostvariti. Oni su naveli, na primjer, da se „zelena proizvodnja“ može ostvariti i tako što će radnici u firmi biti bolje obaviješteni o zaštiti životne sredine i da će se ponašati u skladu sa tim, da će npr. reciklirati papir ili koristiti reciklirani papir, gasiti električne uređaje kad ih ne koriste, ili kroz neke veće inicijative unutar firme, kao npr. odluka da se proizvodi nešto drugo ili pružaju druge usluge, u skladu sa principima održivosti.

Mladi su predložili sljedeće:

- povećanje ulaganja u istraživanja
- povećanje obrazovanja i informisanja
- povećanje obraćanja pažnje na zaštitu životne sredine u okviru preduzeća

Mora i okeani

Mora i okeani su važni za svijet u cjelini. Veza između kopna i okeana i vodenih tokova koji ih povezuju je sastavni dio zaštite mora i okeana. Sa klimatskim promjenama mora i okeani utiču na sve zemlje svijeta, naročito one u priobalnom pojasu.

Mladi su predložili sljedeće:

- podsticanje lokalne zajednice da organizuje više akcija čišćenja plaža i postavljanje više korpi za otpatke na plažama
- povezivanje obrazovanja i rekreacije – korišćenje znanja i informacija koje imamo u našem dodiru sa morima i okeanima
- povećanje svijesto o važnosti pravilnog odlaganja otpada i recikliranja i više ulaganja u programe recikliranja
- donošenje propisa o materijalima koji se koriste za pakovanje proizvoda – izbjegavanje materijala koji zagađuju more i okeane i životnu

sredinu

- uvođenje strožih mjera i propisa za ribarstvo i smanjenje dozvoljene količine ulova – što će pomoći stvaranju većih i mnogobrojnih morskih rezervata

Prirodne katastrofe

Svjedoci smo sve većeg brijaja prirodnih katastrofa čiji je uticaj na ljudske živote i životnu sredinu ogroman, a predviđanja su da će biti i sve veći.

Mladi su predložili sljedeće:

- smanjenje posljedica prirodnih katastrofa pažljivim planiranjem koje uzima u obzir lokalnu životnu i socijalnu sredinu i uspješno odgovara na specifične potrebe zajednice
- informisanje zajednica, kako bi bile svjesni i spremne za katastrofe – ovdje je neophodno uključivanje naučnika i stručnjaka – oni treba da šire znanja i informacije na način koji ljudi mogu lako razumjeti
- procjena rizika koji ljudske aktivnosti imaju na izazivanje katastrofa, npr. duboke bušotine u moru prilikom eksploatacije nafte
- pružanje finansijske pomoći siromašnim zemljama da bi bile spremnije da podnesu i otklone posljedice katastrofa
- obrazovanje i obučavanje siromašnih zemalja da mogu brže i efikasnije reagovati na katastrofe sa sredstvima koja imaju, ne čekajući pomoć sa strane
- razmisliti o osnivanju svjetske banke za pružanje pomoći u slučaju katastrofa

Održivi gradovi

Stvaranje održivih gradova je najsloženiji zadatak kada se radi o stvaranju održive budućnosti, s obzorom da, po prvi put u ljudskoj historiji, više ljudi živi u gradovima nego u seoskim područjima. Gradovi imaju mnoge prednosti, kao što su blizina posla, obrazovnih i zdravstvenih ustanova, ali i mnoge probleme koji se odnose na vodu i otpadne vode, loš kvalitet prirodnog okruženja, siromaštvo, kriminal i druga slična pitanja.

Šta za mlade znači održivi grad? Oni su naveli sljedeće:

- **smanjenje korišćenja automobila** – poboljšanje gradskog javnog prevoza i povećanje njegovog korišćenja
- **smanjenje izgradnje puteva, a podsticanje izgradnje staza za bicikliste i pješake**
- **podsticanje projektovanja koje poštuje principe zaštite životne sredine** i koje se može prilagoditi različitim potrebama i ljudima
- **podsticanje javnih rasprava koje uključuju i mlade ljude** kada se raspravlja u uređenju grada i izgradnji njihove budućnosti
- **sve službe treba da budu dostupne za sve ljude** – gradovi treba da podstiču razvoj različitih zajednica
- **bolje planiranje gradova** – koje omogućava da radna mjesta i različite službe budu bliže mjestu stanovanja ljudi

Mladi ljudi su posebno istakli potrebu da ljudi izađu iz kola. Oni smatraju da je ulaganje u izgradnju puteva, u proizvodnju nafte i auto-industriju loša odluka, jer mladi ljudi žele da se opredijele za opcije koje omogućavaju smanjenje emisije ugljen-diksoda, kao što su jeftin graski javni prevoz, korišćenje bicikala i pješaćenje/trčanje.

Originalni dokument preuzet je sa sajta:
<http://www.unesco.org.nz/files/PDF/The%20Future%20We%20Want.pdf>